

Spørreliste nr. 224

HILSE- OG TILTALEFORMER

Den som besvarer listen er innforstått med at svaret blir arkivert (anonymt) og blir brukt av forskere i dag og i fremtiden. Den som svarer kan til enhver tid be om å få svaret i retur eller makulert.

For 55 år siden sendte NEG ut en spørreliste med tittelen "Helsing, fakter og åtferd". Den handler om hvordan man hilser på hverandre i ulike sammenhenger, letter på hatten, trykker hånden, bukker og neier, ønsker "Guds fred" og "god aften" osv. Spørrelisten er besvart av folk som tenker tilbake. Både spørsmålene og svarmaterialet virker svært "gammelmodig". Det gir imidlertid et interessant bilde av møter mellom mennesker i første halvdel av 1900-tallet.

Hvordan hilser vi hverandre i dag? Hva sier vi "i forbifarten", i møte med fremmede, med venner, på jobb, i hjemmet? Har hilse- og tiltaleskikker endret seg i løpet av din tid? Opplever du at det er stor forskjell på hilsing i ulike aldersgrupper? Dette er spørsmål som vi er ganske nysgjerrige på!

Som vanlig oppfordrer vi deg til å lese gjennom hele spørrelisten før du begynner å skrive. På forhånd takk!

Hvordan hilser du vanligvis første gang du møter kjentfolk (familiemedlemmer, naboer, kolleger på jobb, overordnede, skolekamerater, lærere) om morgenen?

Hva sier du? Gir du en klem, kyss på kinnet? Tar i hånden, klapp på skulder, annet? Fortell – gjerne med eksempler – hva du gjør, og om dette er vanlig blant dem du omgås. Fortell om eventuelle forskjeller når du hilser på kvinner/menn, barn/unge/voksne, eldre personer. Varierer hilsenen etter tiden på døgnet? Fortell.

Hvordan hilser du når du møter et menneske for første gang? Fortell – gjerne med eksempler – hva du sier og gjør, og om dette er vanlig blant folk du kjenner. Er det forskjeller når du hilser på barn/unge/voksne/eldre personer?

Hilser du på personalet når du kommer inn i en butikk?

Hilser du når du møter folk på tur? Hva sier du? Er dette vanlig?

Hilser du på ukjente folk som du passerer på veien? Hva sier du? Er dette vanlig?

Har du merket deg noen endring i hilsevaner når det gjelder folk i f. eks. bomringer, kasser, ved skranker, i forretninger? Fortell.

Hilser du når du henvender deg til skranken ved f. eks. legekontor, banker, offentlige kontorer, før du fremfører ærendet ditt?

Hva sier du når du går hjemmefra? Fra samvær med slekt og venner, fra jobb, møter, offentlige kontorer, annet?

Hva sier du når noen går fra deg? Varierer det i ulike situasjoner?

Hva sier du når du tar telefonen? Er dette vanlig? Hva sier andre du kjenner – hvor gamle er de? Hva sier du når samtalen er slutt?

Hvordan tiltaler du folk (tenk på ulike familiemedlemmer, naboer, kolleger, overordnede, skole- og studiekamerater, lærere, offentlige personer)? Bruker du fornavn – på hvem? Bruker du etternavn? På hvem?

Hvordan blir du selv tiltalt? Gi eksempler.

Bruker du "fru" eller "frøken" foran etternavnet når du tiltaler en kvinne?

Hvis du er kvinne: ønsker du at folk bruker "fru" eller "frøken" foran etternavnet ditt i tiltale?

Hender det at relativt fremmede mennesker tiltaler deg ved fornavn, synes du det er OK?

Hva synes du om å bli titulert med fornavn av f. eks. telefonselgere og markeds- og gallupundersøkere?

I dag er det vanlig at de aller fleste sier du til hverandre i tiltale. Synes du det er OK?

Bruker du høflighetsformen "De" i tiltale? Er du "Dis" med noen? Med hvem? Hvorfor?

Hvordan tiltaler du/hilser du på folk hvis du ønsker å skape eller markere en viss avstand?

Kan du fortelle om andre høflighetsformer, f. eks.:

Holde døren oppe/åpne døren for folk – i hvilke situasjoner?

Slippe folk frem i køer?

Reise seg på trikk/buss/bane/tog? Gi eksempler, gjerne på hva du selv gjør og på hva du ser er vanlig rundt deg.

Hva sier du når du møter pårørende etter dødsfall?

Takker du for maten? Hver dag, eller bare borte? Hvordan takker du ved ulike anledninger?

Synes du det er viktig å takke for maten? Hva er vanlig?

Takker du for gaver? Skriftlig? Muntlig – hva sier du da? Er dette vanlig? Synes du folk stort sett er flinke til å takke for gaver som de har fått av deg?

Takker du vanligvis for sist når du har vært i selskap? Pr. telefon? Skriftlig? Muntlig neste gang du møter vertskapet?

Ville du bukke/neie for kongelige personer? For Kongen? Dronningen? Kronprinsen?

Kronprinsessen? Er det andre du bukker/neier for?

Hva sier du når du møter folk:

Før jul? I romjula? Etter nyttår? Før/etter påske? 17. mai?

Sier du det samme til både unge og gamle?

Har du erfaringer med andre hilsemåter, fra unge, eldre, folk fra andre steder eller miljøer?